

планування нових майбутніх досліджень і проектів, поглиблення інтеграції ХНАДУ у вітчизняний та міжнародний освітньо-науковий простір, підвищення якості освіти, ефективності наукових досліджень та забезпечення конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг.

Література:

1. Василишина Н.М., Скирда Т.С. Методичні рекомендації щодо академічної мобільності студентів у закладах вищої освіти в сучасному просторі. Київ: НАУ, 2020. 36 с.

2. Гришук Ю.В. Міжнародна академічна мобільність в Україні: проблеми та перспективи. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 2 (6). С. 33-40.

3. Мирончук Н. М. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий освітній простір. *Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном*: зб. наук. праць. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 20-24.

УДК 37.014.24

**ОСНОВНІ ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ
АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ**

Величко Я.І., асистент,

Волкова С.О., здобувачка вищої освіти,

uana0505050@gmail.com

*Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Явище академічної мобільності є відносно новим для України, адже його поява пов'язана з проведенням певних реформ задля приєднання нашої держави до спільного європейського освітнього простору. Це призвело до проведення численних реформ, модернізації української освітньої системи та активізації процесу академічної мобільності у різних її проявах, зокрема, студентської міжнародної академічної мобільності.

Взагалі, академічна мобільність являє собою можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність певний період часу в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами (міжнародна мобільність). Суб'єктами академічної мобільності, згідно з програмними документами Болонського процесу, виступають студенти, викладачі, науковці та управлінський

персонал.

Серед позитивних аспектів впровадження академічної мобільності в Україні на державному рівні виділяють такі, як відкриття відділів академічної мобільності в ВНЗ, створення нової системи задля підвищення кваліфікаційного рівня студентів, інтернаціоналізація навчальних планів [1].

Крім того, зовнішня академічна мобільність має гарний вплив на економічну ситуацію в державі та приносить значні кошти в бюджет [2-3]. Зокрема, це пов'язане з тим, що студенти та викладачі повертатимуться з новими знаннями, які будуть стосуватися як академічного, так і культурного досвіду, а через доступ до новітніх освітніх міжнародних програм матимуть змогу покращити економічний стан в країні.

Слід зазначити, що академічна мобільність студентів та аспірантів сприяє підвищенню якості вітчизняної освітньої системи, покращенню якості та ефективності проведення наукових досліджень, а також впровадженню нового іноземного досвіду до української системи освіти, створенню конкурентного середовища у вищих навчальних і наукових закладах [4, 5].

Натомість інші автори зосереджують увагу на вивченні позитивних якостей академічної мобільності у контексті підвищення індивідуальної компетенції та здобуття додаткових привілеїв з боку окремих осіб, які є безпосередніми учасниками цього процесу. До переваг участі студентів у програмах академічної мобільності можна віднести: отримання нових знань, професійних навичок та нового досвіду [6, 7], знайомство з іноземним навчальним процесом та методикою викладання, краща кар'єрна перспектива, покращення мовних навичок, нові знайомства і контакти [8], можливість подорожувати та знайомитися зі світом загалом, отримання нового цікавого життєвого досвіду та розширення загального кругозору [8].

Окрім цього, деякі автори [7, 8] зазначають такі загальні позитивні моменти студентської мобільності, як можливе підвищення мотивації до навчання та вдосконалення самовиховання.

Основними перешкодами для міжнародної академічної мобільності виступають культурні, соціально-економічні та академічні бар'єри.

Для участі у програмах навчання та стажування за кордоном необхідно підготувати певний пакет документів, до якого, зазвичай, входять: CV або резюме, перелік оцінок або диплом (оригінал та

переклад), мотиваційний лист, рекомендаційні листи, перелік публікацій (для аспірантів та викладачів), сертифікат про рівень володіння англійською мовою. Збір необхідних документів і раніше був не простим процесом, а під час воєнного стану ще ускладнився, особливо для здобувачів освіти чоловічої статі. Також ще більше його ускладнює слабка координація між різними відділами ВНЗ і недостатній досвід академічної мобільності на факультетах.

Крім того, слід відмітити такі достатньо гострі проблеми, особливо під час воєнного стану країни, як фінансові складнощі, а також проблеми психологічного та побутового характеру.

Таким чином, надзвичайно важливої ролі набувають дії працівників міжнародного та інших відділів ВНЗ, зокрема, що стосуються надання студентам допомоги щодо доступу до необхідної інформації та переліку документів, які потрібно підготувати.

Серед негативних моментів впровадження академічної мобільності для країни в цілому дослідники виділяють: сприяння процесу неконтрольованої міграції, а саме «розумової» міграції з української освітньої сфери, втрату країною майбутнього наукового потенціалу [5, 9, 10]; втрату академічної культури, що негативно впливає на загальний розвиток наукової сфери країни через те, що спеціалісти та науковці з певних спеціальностей втрачають зв'язок з вітчизняними науковими напрямками та переймають закордонні наукові цінності [10].

Іноді проблемою у двосторонньому обміні студентами стає фінансова сторона [11]. Так, студенти іноземних країн мають фінансову підтримку зі сторони країни, в якій вони мешкають, а вітчизняні студенти зазвичай розраховують лише на свою фінансову спроможність, адже «сторона, яка відправляє» намагається зробити так, щоб фінансові зобов'язання на себе взяла «сторона, яка приймає». Процеси маркетизації значно вплинули на сутність процесу академічної мобільності, в якому економічна складова виступила на перший план [12].

Таким чином, в ході проведеного дослідження виділені основні позитивні та негативні моменти академічної мобільності як для окремих учасників цього процесу, так і для сфери освіти й країни в цілому. Напрямом подальших досліджень може бути пошук шляхів зменшення негативного впливу від використання міжнародної академічної мобільності в ВНЗ.

Література:

1. Федорова І.І., Трофименко Я. В. Академічна мобільність українських студентів сучасного освітнього простору. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка*: збірник наукових праць. 2012. №2(35). С. 139-144.
2. Зленко А., Ісайкіна О. Академічна мобільність як невід’ємна складова інтеграції України до сучасного Європейського суспільства знань. *Society. Document. Communication*. 2019, № 6/2, С.56-76.
3. Болотська О.А. Розвиток академічної мобільності студентів як реалізація принципів болонського процесу у вищій освіті України. Київ: Міжрегіональна академія управління персоналом. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe (дата звернення 18.03.2023).
4. Вертегел В. Проблема академічної мобільності в контексті підготовки конкурентоспроможних фахівців. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. № 10 (Ч. 2). С. 256–261.
5. Актуальні тренди вищої освіти: монографія / Н. Г. Ушакова та ін. Харків: МОНОграф, 2019. 124 с.
6. Циганаш А. В. Роль академічної мобільності у професійному розвитку майбутніх фахівців. *Проблеми сучасної психології*. 2013. № 22, С. 641-654.
7. Процеси соціальної мобільності в сучасному українському суспільстві : монографія / Балакірева О.М., Головенько В.А., Дмитрук Д.А. та ін.; за ред. канд. соціол наук О.М.Балакіревої; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2014. 296 с.
8. Іваненко В. В. З досвіду реалізації системи академічної мобільності в контексті Болонського процесу. *Освіта та суспільство*. 2011. № 2. С. 14-18.
9. Козієвська О. Загальні тенденції розвитку академічної мобільності у світовому та українських вимірах. *Вища освіта України*. 2012. №2. С. 98-107.
10. Астахова В. И. Основные тенденции развития академической мобильности украинских студентов. *Освіта та суспільство*. 2011. № 2. С. 7-10.
11. Грушук Ю. В. Міжнародна академічна мобільність в Україні: проблеми та перспективи. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 2(6). С. 33-40.
12. Kirpitchenko L. Locating Cosmopolitanism Within Academic Mobility. *Cosmopolitan Civil Societies: An Interdisciplinary Journal*. 2014. № 6(1). p. 56-75.